

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

6. Præcepta de alienationibus, & venditionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

ea vestis solis sacerdotibus conveniebat, erat enim vestis sacerdotalis sacerdotum propria, vel fortassis quia apud Gentes suis diis sacrificantes in usu erat vestis ex lana & lino texta.

Deuteronomij 23. præcipitur, ut si quis vineam alterius ingrederetur, vvas liberè comederet, pro sui animi voto; sed extra in sporta racemos nullos efferret; ut omnis scilicet occasio nocendi graviter proximo submoveretur. Ibidem: *Si intraveris, inquit, segetem amici tui, franges spicas, & manu conteres; falce autem non metes.* Loquitur de messoribus lex ad metendum conductis, quibus concedit, ut si quid efferre velint, manu colligant, non falce. Cavit deinde lex, ne segetes falce colligerentur, ut omnem ansam proximo damnium inferendi præcideret. Præcepta charitatis sunt hæc, quibus moneatur, ut contenti simus rebus presentibus, & quæ supersunt, relinquamus, ut alij quoque habeant, quibus fruantur. Extant & leges civiles de benevolentia, eò pertinentes, ut alter alteri sit commodo & usui, ut velit amicorum omnia esse communia. Hinc etiam Deuteronomij præceptum est, ut manipuli per oblivionem omitti, vel neglecti, vel oliuz & vuarum racemi pauperibus, pupillis, viduis, & aduenis relinquerentur. Hinc etiam Exodi 23. præcipit lex, ne septimo quoque anno seminent, aut colant vineas, oliucta, aut agros alios: & id eò quæ spontè nascantur ex terra, eò anno relinquantur in agro, ut ea ederent pauperes. Et Deuteronomij 14. constituitur, ut singulo tertio quoque anno ex omnibus, quæ à terra quisque colligeret, decimam partem pauperibus, viduis, pupillis, peregrinis & Leuitis reservaret.

Deuteronomij quoque 25. Lex est: *Non eligabis os bovis terentis in area fruges tuas.* Quod Paulus Apostolus rectè intellexit, ita scilicet, ut quisque ex labore suo viuat, & minister, sui operis & laboris mercedem & stipendium habeat. Hebræi sæpè boves conductos habebant ad suas fruges terendas: præcipit ergo lex, ut eos tamen alienos, benè tractarent, perinde ac suos, ac proinde nec eis necessaria denegarent. Quo docentur Principes, & domini ministris suis necessaria ad vitæ usum subdicia & alimenta præbere.

Cap. VI.

P R A E C E P T A

De Alienationibus & venditionibus.

Leuitici 25. statuitur, ut agri & domus, ac ceteræ possessiones non nisi ad certum tempus venderentur, ita ut anno quinquagesimo ad venditores redirent: Unde quòd annus quinquagesimus propior erat, eò minoris possessiones vendebantur: & quo remotior, pluri, ut in eodem capite legitur. Quod Lex ideo præcepit, ut hereditates, quibus & Iudæorum tribus, & familie dignoscantur, separatè semper manerent. Tum etiam ne aliorum bona alij possiderent, & locupletarentur, alijs in egestate re-

daclis. Deinde ne sortes in terra promissionis singulis tribubus assignatæ permiscerentur, si ad alias tribus transirent: nam eo ipso familie confunderentur, quæ sortibus inter noscebantur, & qui habebat agrum in tribu Iudæ, in ea tribu censebatur, atque ita in reliquis; & propterea ad veterem dominum possessione redeunte, quisque etiam ad suam tribum & familiam revertebatur. Tandiu in tribu Iudæ numerabatur aliquis, quandiu in illius sorte possessionem habebat, etiam si esset ex alia tribu: revertente vero possessione ad virum ex tribu Iudæ, ipse quoque qui emerat eam, revertebatur ad suam tribum; hoc est, desinebat in tribu Iudæ numerari, & censebatur in sua vera tribu: & possessionem venditam propinquus venditoris poterat redimere ante quinquagesimum annum, quia sanctus, & utilius erat, ut ipse eam haberet, quam extraneus, eam enim, ut propinquus, melius adimpleret & coleret. Si quis tamen vendebat domum sitam in vrbe muris cincta, poterat intra anni spatium redimere: ipse vero non redimente, poterat aliquis ex propinquis eius id facere. Quòd si nec ipse, nec propinquus intra annum redimeret, non amplius poterat etiam in anno quinquagesimo, sed ad emptorem, & eius posterum in perpetuum pertinebat: ut haberet in eodem capite Leuitici. Quòd ideo factum est, quoniam per possessiones, quæ sitæ erant in vrbibus muro circumdatis, non fiebat distinctio tribuum, & familiarum: nam Leuitici datæ sunt vrbes, ut haberent domos, in quibus habitarent: *Numerorum 35. Josue 21.* & tamen, ut constat *Numerorum 18.* Leuiticæ nullas possessiones habuerunt, quoniam loco possessionum assignata sunt eis iura decimarum, primitiarum, & oblationum. Sed si in villis & oppidis muro non munitis, quæ erant in agris, domus vendebantur etiam si intra annum non redimerentur, postea tamen in anno quinquagesimo vnâ cum ceteris possessionibus & agris ad dominum redibant, ac ita fiebat, ut pauciores domini domos suas venderent in vrbibus muro circumdatis: & ideo vrbes magna hominum frequentia habitabantur, quoniam domus villarum facile vendebantur cum agris. Quòd ideo fuit lege decretum; ut vrbes citium frequentia cohonestarentur: nam cum domus villarum facile venderentur, eo quòd anno quinquagesimo essent ad venditores reditura: conlequens erat vt ex villis multi ad vrbes commigrarent. Aedes tamen Leuitarum, quæ erant in huiusmodi vrbibus, semper redimi poterant; quòd si non redimerentur, revertebantur ad dominos suos in anno quinquagesimo, ut eodem capite legitur, eo quòd Leuitarum domus voluit Deus, ut id privilegij haberent: nam rationi est maximè consentaneum, ut homines Deo sacri & dicati certis quibusdam privilegijs ornentur, & gaudeant.

Præterea in eodem capite hæc lex continetur: *Non seruis* (scilicet in anno quinquagesimo) *non metetis sive in agro nascens, & primitias venditis non colligatis ab sanctificatione Iudæi, sed sicut ables comedetis.* Sensus est: Non feminabitis, nec seruabitis, aut vinum ex vuis facietis, sed quæ colligatis, & auferetis ex nascetibus sive in sua sicut in ecclesia.

Voluit

Cor. 9.

Matth. 10.

Luc. 9.

Voluit Deus, vt anno quinquagesimo post septem hebdomadas completas communes essent terræ fructus sua sponte nascentes, vt eo anno tantundem pauperes colligere possent, quantum diuites. eodem etiã anno, vt colligi potest Exod. 21. & testam Ioseph. lib. 3. Antiquita. cap. 10. serui, qui anno septimo seruitutem adhuc non euaserant, quia ipsi noluerant, anno quinquagesimo dimittebantur, ac ita pristinam recuperabant libertatem, & vnã cum eis vxores & liberi, quos in seruitute genuerant, libertate donabantur, hoc intelligebatur de seruis Hebræis; nam qui serui erant ex Gentibus, perpetua seruitute tenebantur, vt suo loco dicam inferius.

Eodem item capite statuit lex: vt quodcumque aliquis ante quinquagesimum annum redimeret possessionem suam, quam emptori vendiderat, soluere tantum cogere tur reliquum pretium, quod ab emptore acceperat, computando in fortem fructus omnes, quos emptor perceperat ex possessione empta, Verbi grati; Ruben agrum suum vendiderat Iudæ tribus millibus aureorum, ad triginta annos, qui supererant vsque ad annum quinquagesimum iubileum, post exactos verò quinque annos, à venditione, redimere volebat agrum suum, solum debebat reddere Iudæ emptori bis mille, & quingentos aureos, quoniam Iudas lege ipsa cogebatur computare in fortem fructus quingentorum aureorum, quos perceperat in quinque annis, ex agro, quem emerat à Ruben: nam singulis annis respondebant fructus centum annorum ex agro vendito ad triginta annos tribus millibus aureis. Lex erat æquissima, quia possessiones non in perpetuum, sed ad tempus vendebantur, & potius fructus agrum, quam proprietatem emebatur, aut potius pecuniam mutuo dabat emptor, & tanquam pignus agrum accipiebat. Item, vt memores simus, nos bona, quæ possidemus, aliquando reliquos.

Item, Deuteronomij 19. & Leuitici 19. Lex est huiusmodi: Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius & minus: nec erit in domo tua modus maior & minor. Pondera habebis iustum & verum. Lex est hæc iustitiæ & æquitatis plenissima, ad cauendas incredibilem nequitias, fraudes & artes in mercibus permutandis, vendendis, emendis, soluendis, siue reddendis. Vnde Salomon: Pondera & statera, iudicia Domini sunt, & opera eius omnes lapides sacculi. Lapidibus in sacculo asseruatis distinguebant Hebræi diuersa ponderum genera. Et rursus: Statera dolosa abominatio est apud Deum, & pondus æquum voluntas eius; & Michæas: Nunquid iustificabo stateram iniquam, & sacculi pondera dolosa, in quibus diuites repleti sunt iniquitate?

Cap. VII. PRAECEPTA De mutuo.

Deuteronomij 25. Lex erat, vt septimo quoque anno debita remitteretur ciuibus Hebræis, quæ scilicet soluendo non erant: quantumuis repeti iure possent ab externis, peregrin-

nis, & aduenis. Et ibidem: Si vnus de fratribus tuis, qui morantur intra portas ciuitatis tuæ, ad pauperem deuenierit, non obdurabis cor tuum, nec contrahas manum, sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris.

Deuteronomij 23 habetur hæc lex: Non stenerabis fratri tuo ad vsuram, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Permisit Deus Iudæis, vt vsuras ab externis peterent & acciperent: prohibuit tamen eas ab alijs Hebræis exigere. Sed dubiæ questionis est, an illis permisit vsuras à gentibus accipere, vt minus malum ad plura & maiora mala euitanda, an vero vt honum? Dux sunt opinioniones, vna affirmat permisisse vt minus malum. S. Thom. Secunda Secunda. quest. 78. artic. 1. Altera dicit permisisse vt bonum. Gabr. in 4. distinct. 15. quest. 11. art. 1. nota. 6. & Mai. 4. dist. 35. quest. 29. Med. de rebus restit. ex vsura. quest. 2. Vtraque opinio est probabilis, vt docet Antonin. per 2. cir. 1. cap. 7. §. 2. Couar. libro 3. varia. resolu. cap. 1. num. 7. Sciendum est, vsuram esse prohibitam iure naturali, & diuino, in vtroque testamento, & Canonico, vt in suo loco dicemus, & licet is, qui exigit & accipit vsuras grauius peccet: non tamen peccatis, qui petit mutuum ab eo, quem nouit non nisi cum scelerore daturum mutuum. item, peccant grauius, qui statuto condito, vel sententia lata vel opera suafaciunt, vt vsuræ soluantur, vel cum repetuntur, faciunt ne restituantur. Clemen. 1. de vsu. nec vlla consuetudo contra hoc, vim & locum habere potest: cum sit corruptela contra ius naturale & diuinum, vt suo in loco dicam. Secus vero est, si princeps aliquis impune tantum permittat in locis sibi subiectis Iudæis subditis vsuras accipere: aut statuat, ne immoderatas, aut ne vltra certam quantitatem exigant, aut ne iudicio non det actionem repetentibus vsuras, quas sua sponte antè soluerunt. De his singulis suo loco plenius disputabo.

Exodi 22. Si quis à proximo suo animal commodato acceperat, vel conduxerat, æstimationem reddere cogebatur, si absente domino delictatum, mortuum uel esset: domino uero præsentem, ad id non compellebatur, quamuis mercedem conducti animalis soluere debebat. Ratio huius legis erat, quia si præsentem domino perierat, ipsi imputandum erat, eò quod rem suam seruare posset: at si eo absente id mali acciderat, commodatarius vel conductor damnum restituere cogebatur, quoniam probabiliter credebatur in culpa fuisse.

Cap. VIII. PRAECEPTA De pignore.

Deuteronomij 24. ita iubet Lex: Non accipies loco pignoris inferiorem, & superiorem molam: quia animam suam apposuit tibi. Praecipit sub exemplo vtriusque molæ necessariz ad molendum triticum, sine quo homo non alitur, non sustentatur & uiuit, ne loco pignoris accipiatur aliquid eorum, quæ sunt ad victum necessaria: quia animam suam, inquit, apposuit tibi quasi dicat, vitam suam periculo obicit. Ibidem: